

ingediend op **1219** (2021-2022) – Nr. 1
30 maart 2022 (2021-2022)

Voorstel van resolutie

van Johan Deckmyn, Kristof Slagmulder,
Carmen Ryheul en Chris Janssens

over het versterken van de herinnering
aan de Holodomor,
de genocide op de Oekraïense bevolking
door het communistische regime onder Stalin

TOELICHTING

Ongeveer 90 jaar geleden, gedurende vijftien gruwelijke maanden in de jaren 1932-1933, stierven miljoenen etnische Oekraïners de hongerdood ten gevolge van weloverwogen beleidsdaden van de Sovjetunie onder leiding van Jozef Stalin. Die misdaad tegen het Oekraïense volk staat bekend als de Holodomor, een samenvoeging van de Oekraïense woorden 'holod' (honger) en 'moryty' (ter dood brengen).

Systematisch voorbereide uitroeiing

De uitroeiing van het zogenaamd opstandige Oekraïense volk werd door het communistische regime in Moskou systematisch en planmatig voorbereid, uitgestippeld en uitgevoerd. In de jaren 1929-1930 werden tienduizenden commissarissen naar het Oekraïense platteland gestuurd om de collectivisering van de landbouw met geweld op te leggen. De Oekraïense boeren werden collectief aangeklaagd als 'koelakken' (rijke boeren), en werden opgepakt en gedeporteerd naar de goelags, de strafkampen in Siberië.

De gedwongen collectivisering en de deportatie van een groot deel van de boerenbevolking hadden tot gevolg dat de landbouwproductie in de Oekraïense gebieden implodeerde. Het communistische regime beschuldigde – ondanks de nefaste effecten van de dekoelakisering – het Oekraïense volk er echter van de communistische droom actief te saboteren. Op 7 augustus 1932 voerden de Sovjets in de Oekraïense gebieden de doodstraf in voor het ontvreemden van staatseigendom. Aangezien alle landbouwgewassen en al het vee werden beschouwd als staatseigendom, tekende de facto elke Oekraïner die het minste voedsel bezat of tot zich nam, zijn eigen doodvonnis.

In december 1932 werd het verbod op het bezitten, verhandelen en leveren van voedsel door en aan Oekraïners uitgebreid tot een volledig verbod op bezit. Paramilitaire Sovjetbrigades plunderden en terroriseerden de dorpen en steden. Tenzij met persoonlijke toestemming vanuit Moskou, mocht niemand de Oekraïense gebieden binnen noch buiten. Terwijl de Sovjets het Oekraïense graan naar het Westen exporteerden in ruil voor deviezen, werd buitenlandse hulp geweigerd.

Met de invoering van al die maatregelen bouwde Moskou de Oekraïense gebieden om tot een enorm uitroeikamp, waar honger en epidemieën het vuile werk verrichtten. Door een gebrek aan schriftelijke bronnen is het lastig om het precieze aantal slachtoffers te bepalen. Historici gaan uit van 3 tot 4 miljoen Oekraïense slachtoffers. Het hof van beroep van Kiev heeft het op basis van demografische gegevens over 3,94 miljoen slachtoffers. Oekraïne verloor op iets meer dan een jaar tijd een kwart tot maar liefst de helft van zijn bevolking.

Duizenden Oekraïners werden op basis van het decreet van 1932 geëxecuteerd. Miljoenen Oekraïners – mannen, vrouwen en kinderen – stierven een afschuwelijke en trage hongerdood omdat de Sovjets hun voedsel afnamen en hun tegelijkertijd verboden voedsel voor eigen gebruik aan te schaffen, te produceren of elders te zoeken. Veel Oekraïners deden zelfs aan kannibalisme in een poging om te overleven.

De erkenning van de Holodomor als genocide

De Holodomor was een etnische zuivering, een genocide op een vrijheidslievend volk dat Moskou niet capabel of waard achtte om te leven in de Sovjetstaat. Dat de Holodomor als een genocide of volkerenmoord moet worden gekwalificeerd, blijkt uit het VN-verdrag inzake de voorkoming en de bestraffing van genocide van 9 december 1948, dat in werking trad op 12 januari 1951.

In artikel 2 van het Genocideverdrag wordt genocide als volgt gedefinieerd: "In dit Verdrag wordt onder genocide verstaan een van de volgende handelingen, gepleegd met de bedoeling om, geheel of gedeeltelijk, een nationale, etnologische, godsdienstige of rassengroep uit te roeien, en wel:

- a. het doden van leden van de groep;
- b. het toebrengen van ernstig lichamelijk of geestelijk letsel aan leden van de groep;
- c. het opzettelijk aan de groep opleggen van levensvoorwaarden, bedoeld om de lichamelijke vernietiging van de gehele groep of een gedeelte ervan te veroorzaken;
- d. het opleggen van maatregelen, bedoeld om geboorten binnen de groep te voorkomen;
- e. het gewelddadig overbrengen van kinderen van de groep naar een andere groep."

Het staat dus vast dat de Holodomor een genocide is. In 1956 verklaarde partijleider Nikita Chroesjtsjov in zijn befaamde destalinisatierede dat Stalin bij zijn talrijke volkerendeportaties eigenlijk ook de Oekraïners had willen laten deporteren, "maar ze waren daarvoor te talrijk". Met dus een genocide tot gevolg.

Al meer dan twintig verschillende landen – waaronder Oekraïne zelf, de Verenigde Staten, Canada, Australië, Georgië, Peru en enkele lidstaten van de Europese Unie zoals Estland, Letland, Litouwen, Polen, Portugal en Hongarije – hebben de Holodomor als genocide erkend. Ook paus Johannes Paulus II sprak naar aanleiding van de zeventigste verjaardag van de Holodomor de volgende woorden: "Miljoenen [Oekraïners] stierven een verschrikkelijke dood door de kwaadaardige daden van een ideologie die tijdens de 20e eeuw aan de basis lag van veel leed en verdriet in de wereld. Ik leef mee (...) met de ontelbare slachtoffers van de grote hongersnood in Oekraïne tijdens het communisme. Ik getuig over het verschrikkelijke plan dat met koude berekening is uitgevoerd door de toenmalige beleidsverantwoordelijken."

In Vlaanderen lijkt het echter aan kennis te ontbreken over de gruwelen van het communistische Stalinregime in het algemeen en de Holodomor in het bijzonder. Tot op heden kwam er ook nog geen erkenning van de Holodomor als genocide. Het is voor de indieners van dit voorstel van resolutie noodzakelijk dat die erkenning er eindelijk wel komt en Vlaanderen zich ten volle bewust wordt van de misdaden tegen de menselijkheid van het communisme tegen de Oekraïense bevolking.

Johan DECKMYN
Kristof SLAGMULDER
Carmen RYHEUL
Chris JANSSENS

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

- gelet op:
 - 1° het uitvoerige historisch onderzoek naar de gebeurtenissen in Oekraïne in 1932 en 1933;
 - 2° het feit dat er in Oekraïne in die periode miljoenen mensen het leven lieten door de doelbewuste uithongeringspolitiek van de Sovjetunie, een menselijke catastrofe die bekendstaat als de Holodomor;
 - 3° de erkenning van de Holodomor als genocide door verschillende staten, waaronder Argentinië, Australië, Canada, Colombia, Ecuador, Estland, Georgië, Hongarije, Letland, Litouwen, Mexico, Paraguay, Peru, Polen, Portugal, de Verenigde Staten en Oekraïne;
- overwegende dat:
 - 1° het belangrijk is om de herinnering aan de gruweldaden die het communistische Stalinregime heeft gepleegd tegen de Oekraïense bevolking, levend te houden, ook om er lessen uit te trekken;
 - 2° in verschillende andere westerse landen de herinnering aan de Holodomor levendig wordt gehouden door middel van monumenten en in het onderwijs;
 - 3° de kennis over de Holodomor in Vlaanderen over het algemeen beperkt is;
 - 4° er relatief weinig Nederlandstalige literatuur of documentatiemateriaal voorhanden is met betrekking tot de Holodomor;
- vraagt aan de Vlaamse Regering om:
 - 1° binnen de diverse beleidsdomeinen initiatieven te nemen om de herinnering aan de Holodomor te versterken en de misdaden tegen de menselijkheid die gepleegd werden onder het communisme in Oost-Europa – onder meer tegen de Oekraïense bevolking – onder de aandacht te brengen van de Vlamingen;
 - 2° er bij de Federale Regering op aan te dringen om de Holodomor als genocide te erkennen.

Johan DECKMYN
Kristof SLAGMULDER
Carmen RYHEUL
Chris JANSSENS